

KARTA KURSU

Rok 2023/2024

Kierunek: Psychologia

Specjalność: -

Forma prowadzenia zajęć: stacjonarne

Stopień: jednolite magisterskie

Rok: II

Semestr: letni

Nazwa	Psychologia rozwoju człowieka dorosłego
Nazwa w j. ang.	Psychology of adult development

Koordinator	dr Witold Ligęza	Zespół dydaktyczny
		dr Witold Ligęza
Punkcja ECTS*	6	

Opis kursu (cele kształcenia)

Wiedza: Celem kursu jest przekazanie studentom pogłębionej wiedzy na temat specyfiki rozwoju człowieka dorosłego.

Umiejętności: Podczas ćwiczeń studenci rozwiną umiejętność czytania ze zrozumieniem tekstów z zakresu psychologii rozwojowej i syntetyzowania informacji z kilku źródeł.

Kompetencje społeczne: Ponadto studenci rozwiną świadomość możliwości rozwoju człowieka dorosłego.

Warunki wstępne

Wiedza	Zna podstawy psychologii rozwojowej
Umiejętności	Podstawowe umiejętności w zakresie czytania ze zrozumieniem tekstów naukowych.
Kursy	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W_01 Ma pogłębioną wiedzę z zakresu rozwoju człowieka dorosłego.	K_W07
	W_02 Zna koncepcje rozwoju człowieka w biegu życia i rozumie specyfikę rozwoju człowieka w trzech okresach dorosłości	K_W07
	W_03 Ma wiedzę w zakresie wybranych sposobów wspomagania rozwoju człowieka dorosłego.	K_W10

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U_01 Potrafi samodzielnie, krytycznie posługiwać się literaturą psychologiczną, syntetyzując informacje z kilku źródeł.	K_U02.
	U_02 Potrafi scharakteryzować rozwój człowieka w okresach dorosłości.	K_U08
	U_03 Potrafi zaproponować sposoby wspierania rozwoju człowieka dorosłego.	K_U08

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K_01 Rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobowego i zawodowego człowieka dorosłego.	K_K02
	K_02 Ma świadomość ograniczeń badań w zakresie rozwoju człowieka dorosłego.	K_K06
	K_03 Ma świadomość tego, że wspomaganie rozwoju człowieka dorosłego (w tym również praca z seniorami) często wymaga współpracy ze specjalistami z innych dziedzin.	K_K02, K-K04

Organizacja												
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach										
		A		K		L		S		P		E
Liczba godzin	30			30								

Opis metod prowadzenia zajęć

Kurs odbywa się zdalnie w trybie synchronicznym za pomocą platformy MS Teams.

Wykład interaktywny z prezentacją multimedialną i dyskusją grupową.

Ćwiczenia: analiza literatury, ćwiczenia indywidualne i grupowe (rozwiązywanie zadań związanych z poziomem rozwoju w danej sferze np. zadania na myślenie relatywistyczne i dialektyczne), scenki interaktywne (odgrywanie ról), przygotowanie przez uczestników krótkich prezentacji z wyznaczonych zagadnień na podstawie wyznaczonej literatury. .

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01	X					X		X		X		X	
W02	X					X		X		X		X	
W03	X					X		X		X		X	
U01	X					X	X	X		X		X	
U02	X					X	X	X		X		X	
U03	X					X	X	X		X			
K01								X					
K02								X					
K03								X					

Kryteria oceny

Egzamin testowy (ocena pozytywna = 50% + 1 pkt)

Esej – ocena pozytywna

Zaliczenie ćwiczeń: poprawna realizacja wyznaczonych zadań (indywidualnych i grupowych). Aktywny udział w zajęciach, obecność obowiązkowa (w przypadku nieobecności wykonanie wyznaczonych zadań w celu odrobienia nieobecności). W przypadku niektórych zadań osoby, które najlepiej je zrealizują mogą otrzymać dodatkowy punkt doliczany do punktacji z egzaminu.

Uwagi

Przedmiot kierunkowy na studiach niestacjonarnych jednolitych magisterskich kierunku: Psychologia

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykłady (30h)

1. Człowiek dorosły – rozwój czy zmiana? Podobieństwa i różnice między specyfiką rozwoju człowieka od narodzin do osiągnięcia dorosłości a rozwojem człowieka dorosłego. Główne koncepcje rozwoju człowieka w biegu życia - wprowadzenie.
2. Rozwój osobowości a kryzysy w rozwoju i rozwój poczucia tożsamości.
3. Rozwój osobowości a kryzys połowy życia
4. Rozwój osobowości w biegu życia (koncepcja Davida Levinsona, przemiany struktury życiowej, rola marzeń w rozwoju) oraz rozwój sfery społecznej - koncepcja Erika Eriksona
5. Rozwój społeczny i podejmowanie ról społecznych a rozwój kompetencji ważnych dla efektywnej realizacji ról społecznych
6. Rozwój psychicznych właściwości (na poszczególnych etapach dorosłości)
7. Rozwój poczucia wspólnoty (sfera społeczna) oraz rozwój sfery emocjonalnej u człowieka dorosłego
8. Rozwój sfery poznawczej - postformalne stadia rozwoju
9. Rozwój sfery poznawczej - koncepcje mądrości
10. Wspomaganie rozwoju (opracowanie i prowadzenie treningów wspomaganie rozwoju)
11. Rozwój w poszczególnych okresach dorosłości z podziałem na sfery życia - rozwój w okresie wczesnej dorosłości – sfera osobowości, społeczna - podsumowanie
12. Rozwój w poszczególnych okresach dorosłości z podziałem na sfery życia - rozwój w okresie wczesnej dorosłości – poznawcza, emocjonalna, fizyczna - podsumowanie
13. Rozwój w okresie średniej dorosłości – sfera osobowości, społeczna – posumowanie
14. Rozwój w okresie średniej dorosłości – poznawcza, emocjonalna, fizyczna – posumowanie
15. Rozwój w okresie późnej dorosłości – sfera osobowości, społeczna, poznawcza, emocjonalna, fizyczna – podsumowanie

Ćwiczenia (30h)

1. Rozwój poczucia tożsamości w okresie wkraczania w dorosłość Jak wspomagać rozwój tożsamości oraz rozwój w okresie wczesnej dorosłości - sfery fizyczna i emocjonalna
2. Wspomaganie rozwoju emocjonalnego dorosłych – przygotowanie projektu treningu rozwijającego kompetencje emocjonalne
- 3.4. Rozwój w okresie wczesnej dorosłości – sfery: społeczna, osobowości, poznawcza
- 5.6. Postformalne stadia rozwoju poznawczego - analiza problemów z poziomu myślenia relatywistycznego
- 7.8. Rozwój w okresie średniej - sfery: fizyczna i emocjonalna, społeczna
- 9.10. Rozwój w okresie średniej - sfera osobowości i kryzysy połowy życia oraz sfera poznawcza.
- 11.12. Rozwój w okresie późnej dorosłości – sfery: fizyczna, emocjonalna, społeczna
13. Rozwój w okresie średniej i późnej dorosłości - sfery osobowości i poznawcza
14. Wyodrębnianie w danych okresach zmian: progresywnych, regresywnych, obszarów stabilności oraz trudności psychologicznych, z jakimi możemy się spotkać.
15. Analiza, na ile dana zmiana jest powszechna w danym okresie i od jakich czynników zależy.

Wykaz literatury podstawowej

Trempała J. (red.) (2011). *Psychologia rozwoju człowieka*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN

- Rozdział 2: Trempała J.: *Natura rozwoju psychicznego*
- Rozdział 4: Liberska H.: *Teorie rozwoju psychicznego*
- Rozdział 11: Gurba E.: *Wczesna dorosłość*

- Rozdział 12: Olejnik M.: *Średnia dorosłość*
  - Rozdział 13: Straś-Romanowska M.: *Późna dorosłość*
- Boyd D. i Bee H. (2008). *Psychologia rozwoju człowieka*, Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka
- Część czwarta: *Wczesna dorosłość i wiek średni*
  - Część piąta: *Późna dorosłość i kres życia*.
- Brzezińska A. (red.) (2005). *Psychologiczne portrety człowieka*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
- Rozdział 2: Brzezińska I.M.: *Jak przebiega rozwój człowieka?*
  - Rozdział 13: Ziółkowska B.: *Okres wczesnej dorosłości. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*
  - Rozdział 14: Wojciechowska J.: *Okres wczesnej dorosłości. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*
  - Rozdział 15: Appelt K.: *Środkowy okres dorosłości. Jak rozpoznać potencjał dojrzałych dorosłych?*
  - Rozdział 16: Ziółkowska B.: *Środkowy okres dorosłości. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*
  - Rozdział 17: Janiszewska-Rain J.: *Okres późnej dorosłości. Jak rozpoznać potencjał ludzi w wieku podeszłym?*
  - Rozdział 18: Brzezińska A.I. i Hejmanowski Sz.: *Okres późnej dorosłości. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*

Wykaz literatury uzupełniającej

- Baltes P.B., Glück J., Kunzmann U. (2004), Mądrość. Jej struktura i funkcja w kierowaniu pomyślnym rozwojem w okresie całego życia [w:] J. Czapiński (red.), *Psychologia pozytywna. Nauka o szczęściu, zdrowiu, sile i innych cnotach człowieka*. (s. 117-146). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Baltes, P. B., Lindenberger, U., & Staudinger, U. M. (1998). Life-spantheory in developmental psychology. In W. Damon & R. M. Lerner(Eds.), *Handbook of child psychology*(5th ed., Vol. 1, pp. 1029–1143).New York: Wiley
- Borawski D. (2017). Wspieranie rozwoju mądrości. Perspektywa dialogowa. *Roczniki Psychologiczne*, 3, 545-561
- Erikson E. (2004), *Tożsamość a cykl życia*, Poznań: Zysk i S-ka.
- Gałdowa A. (1995), *Powszechność i wyjątek. Rozwój osobowości człowieka dorosłego*, Kraków: Wydawnictwa Księgarni Akademickiej.
- Kałużna-Wielobób A. (red.) (2015) *Specyfika rozwoju człowieka dorosłego. Procesy, struktury, mechanizmy rozwoju*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek
- Kałużna-Wielobób, A. (2014). Psychologiczne koncepcje mądrości. *Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja*, 4 (68), 63-79.
- Kałużna-Wielobób A. (2014). Kryzys połowy życia u kobiet, [w:] D. Kubacka-Jasiecka, K. Mudyń (red.), *Kryzysy i ich przezwyciężanie. Problemy interwencji i pomocy psychologicznej*, (p. 36-55).
- Kanfer R., Ackerman, Ph., L. (2004). Aging, adult development, and work motivation. *Academy of Management Review*, 29/3, 440–458.
- Kunzmann U. (2007), Różne podejścia do dobrego życia: emocjonalno-motywacyjny wymiar mądrości, [w:] Linley A., Joseph S. (red.), *Psychologia pozytywna w praktyce*, Warszawa: PWN, s. 284-301.
- Levinson D. (1986). A conception of adult development. *American Psychologist*, 3-13
- Oleś P. (2012), *Psychologia człowieka dorosłego. Ciągłość - zmiana – integracja*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Pietrasiński Z. (1990). *Rozwój człowieka dorosłego*. Warszawa: PW „Wiedza Powszechna”

Pietrasiński Z. (2001), *Mądrość, czyli świetne wyposażenie umysłu*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.

Trempała J. (2006), Rozwój poznawczy, w: Harwas-Napierała B. i Trempała J. (red.), *Psychologia rozwoju człowieka. Rozwój funkcji psychicznych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 13-44.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	20
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	20
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	20
	Przygotowanie do egzaminu	30
Ogółem bilans czasu pracy		150
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		6